

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 4

**Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir
Milletvekili Binali Yıldırım’ın Türkiye Büyük
Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına
Dair İçtüzük Teklifi (2/772) ve Anayasa Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/772 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Genel Gerekçesi4
- Madde Gerekçeleri5

• Anayasa Komisyonu Raporu9

• Teklif Metni.....20

• Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

01/10/2018

Binali Yıldırım

İzmir

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/772)	
ESAS	Anayasa Komisyonu

GENEL GEREKÇE

7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda 6771 Sayılı Kanunla yapılan ve 27/4/2017 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik, İçtüzükte kapsamlı değişiklikler yapılmasını gerektirmektedir.

Yapılan Anayasa değişikliği ile yürütme yetki ve görevinin Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilmesi düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlar; Cumhurbaşkanı tarafından atanacak, görevden alınacak ve ona karşı sorumlu olacaklardır.

Yürütme ve yasamanın bu organik ayrılığı, işlemlerinin de ayrılığını gerektirmektedir. Bu doğrultuda kurul halinde bir hükümet bulunmadığı için, hükümetin Meclise kanun tasarısı sunması söz konusu olamayacağı gibi, hükümet üyelerinin Mecliste hükümeti temsili de mümkün değildir. Fakat yürütme organını temsil söz konusu olabilecektir.

Bu çerçevede İçtüzükte yapılan değişikliklerde, “kanun tasarısı”, “hükümet”, “bakanlar kurulu” gibi ibareler İçtüzük metninden tümüyle ayıklanmış ve bunların yerine gerektiğinde “Cumhurbaşkanı”, “Cumhurbaşkanı yardımcısı”, “bakan” gibi ibareler eklenmiştir.

Anayasa’da yapılan önemli değişikliklerden birisi de Cumhurbaşkanına nitelikli geri gönderme (veto) yetkisinin verilmesidir. Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanının geri gönderdiği bir kanunun aynen kabul edilebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuna ihtiyaç bulunmaktadır, yani veto edilen bir kanunun kabulü için en az 301 kabul oyu gerekmektedir. Aksi takdirde metin reddedilmiş olacaktır. İçtüzükte bu değişikliğe uygun değişiklikler yapılmıştır.

Anayasa’da olağan dönem Kanun Hükmünde Kararname kavramı kaldırılmış olduğundan, İçtüzükte de bu kavram kaldırılmıştır. Yeni düzenlemede olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanlığı kararnameleri çıkarılabilecektir.

Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri Resmî Gazetede yayımlandıkları gün TBMM’nin onayına sunulmak ve yayım tarihinden itibaren üç ay içinde görüşülüp sonuçlandırılmak zorundadırlar. İçtüzükte bu kararnamelerin 3 aylık sürede çıkarılmalarını düzenleyen kurallar konmaktadır.

Teklif ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin olarak Anayasa’da gerçekleştirilen değişiklikler İçtüzüğe yansıtılmaktadır. Bu bağlamda, “güvenoyu”, “gensoru”, “sözlü soru” gibi araçlar İçtüzükten ayıklanmış ve “yazılı soru”, “genel görüşme” ve “Meclis araştırması” mekanizmaları yeniden tanımlanmıştır. Meclis soruşturması mekanizması yürütme organında yapılan değişikliğe uygun olarak yeniden kurgulanmıştır. Bu çerçevede Cumhurbaşkanının “vatana ihanet” yerine “cezaî sorumluluğu” Meclis soruşturması mekanizmasına koşturularak yeniden düzenlenmiştir.

Anayasa’da yapılan değişikliklerden bir başkası da sıkıyönetimin kaldırılması ve olağanüstü yönetim usullerinin tek başlık altında toplanmasıdır. İçtüzük buna uygun olarak olağanüstü hal yönetimi başlığı altında yeni düzenlemeler yapmıştır.

Anayasa’da yapılan önemli değişikliklerden bir başkası olan üye sayısının 600’e çıkarılması da İçtüzüğe yansıtılmıştır.

İçtüzük değişiklik teklifi temel olarak Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlama amacıyla hazırlanmıştır. Bununla beraber İçtüzüğün özünü etkilemeyen iki ayrı grup değişiklik daha yapılmıştır.

Bunlardan birinci grubu, halen işlevsiz halde bulunan maddeler oluşturmaktadır. Hesapları İnceleme Komisyonu daha önce yapılan düzenlemelerle kaldırılmış olmasına rağmen İçtüzükteki varlığını sürdürmektedir. Yine idam cezası Anayasa ve kanunlarda kaldırılmış olmasına rağmen İçtüzükte bu cezaya ilişkin usul kuralları bulunmaktadır. Dolayısıyla bu İçtüzük değişikliğinde bu tür işlevsiz kalan maddeler ayıklanmıştır.

İkinci grup değişiklikleri, kuvvetli teamül haline gelmiş bazı uygulamaların İçtüzüğe derç edilmesi oluşturmaktadır. Örneğin gelen kağıtların önemli bir kısmı artık fiziki olarak değil elektronik kanallarla dağıtılmaktadır. Kuvvetli teamül haline gelen bu tür uygulamalar da İçtüzük kuralı haline getirilmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Anayasa değişikliği sonucunda Anayasanın 106 ncı maddesinin dördüncü fıkrasında, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların, 81 inci maddede yazılı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde andiçecekleri; 6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise, Cumhurbaşkanınca atanan Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Bakanların atanmalarını takip eden gün andiçecekleri belirtilmiştir. Madde ile, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların, atandıkları tarihten sonra yapılan ilk birleşimde andiçecekleri hükmüne yer verilmiştir. Böylece, İçtüzük’ün sistematigi ve yasama organının işleyişi göz önünde bulundurularak, 6271 sayılı Kanunda Cumhurbaşkanı yardımcılığı ile Bakanların andiçecekleri güne ilişkin hükme işlerlik kazandırılması ve söz konusu hükmün açıklığa kavuşturulması amaçlanmıştır.

Madde 2- Madde ile, Başkanlık Divanı üyeliklerinin siyasi parti gruplarına göre dağılımının hesaplanmasında Başkanın hariç tutulacağı hükmü getirilerek uygulamada bu konuda yaşanan tereddütlerin vuzuha kavuşturulması amaçlanmıştır.

Madde 3- Madde ile, Danışma Kurulunun kimlerden oluşacağı hususu yeniden düzenlenmiş; bu çerçevede TBMM Başkanvekillerinin de Danışma Kuruluna başkanlık edebileceği ve siyasi parti gruplarından sadece grup başkanı ve başkanvekillerinin Danışma Kurulu toplantılarına katılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Madde 4- Madde ile, İçtüzüğün komisyonların adlarını düzenleyen 20 nci maddesinde çeşitli değişiklikler öngörülmüştür. Bu itibarla; komisyonların sayıları ve adlarının Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla değiştirilebileceği düzenlenmiştir. Kanunla kurulduğu için İçtüzük metninde yer almayan ve bu nedenle dipnotlarda gösterilen komisyonlar 20 nci madde

kapsamına alınmıştır. Kanunlarda yapılan değişiklikler nedeniyle işlevsiz kalmış bulunan Hesapları İnceleme Komisyonu metinden çıkarılmıştır. Öte yandan yapılan Anayasa değişikliğiyle Plan ve Bütçe Komisyonunun üye sayısı artık Anayasa’da belirlenmediğinden, üye sayısının belirlenmesi diğer komisyonlarla aynı usule tabi tutulmuştur. Bunun yanında, komisyonların üye sayısının belirlenmesine ilişkin teklifin Danışma Kurulu yerine Başkanlık Divanınca yapılması düzenlenmiştir. Ayrıca daha sonra mevzuatta özel düzenlemeler yapılarak komisyon üyelikleri için özel üye sayıları belirlenirse, İçtüzük değişikliğine ihtiyaç duyulmaması amacıyla bu konuda genel bir düzenleme yapılmıştır.

Madde 5- Madde ile, Plan ve Bütçe Komisyonu ile Dilekçe Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekillerinin diğer komisyonlarında görev alabilmesine imkan tanınmıştır.

Ayrıca siyasi parti gruplarına komisyondaki üyelerini değiştirme olanağı sağlanmıştır. Böylece komisyonların oluşturulması aşamasında siyasi parti gruplarına üyelerini belirleme konusunda tanınan hak, usulde paralellik ilkesi gereği, komisyon üyelerinde daha sonra değişiklik yapabilme konusunda da tanınmıştır.

Madde 6- Anayasa değişikliğiyle yasama ile yürütmenin organik ayrılığı öngörüldüğünden, yürütme organı temsilcilerinin Meclis toplantılarına zorunlu katılma durumu kalmamıştır.

Madde ile, komisyon çalışmalarının niteliğinin artırılması ve yasa yapım sürecine ilgili aktörlerin aktif katılımının sağlanması amacı doğrultusunda düzenleme yapılmaktadır. Bu kapsamda Meclis komisyonlarının çeşitli kurum ve kuruluşlardan bilgi alma ihtiyacı duyabileceği dikkate alınarak burada ortaya çıkabilecek boşluğu kapatmak amacıyla komisyonların bütün kamu kurumları ile özel kişi ve kuruluşlardan uzman sıfatıyla temsilci çağırımlarına dayanak hazırlanmıştır. Komisyonlara ayrıca ihtiyaç görülmesi halinde ilgili yasama uzmanlarının da çağırılabilmesi hükmüne bağlanarak yasama tekniği bağlamında komisyon kapasitesinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anayasa değişikliğinden kaynaklanmamakla birlikte, fiili bir duruma hukuki bir çerçeve kazandırmak için sivil toplum temsilcilerinin de toplantılara çağırılabilmesi metne dercedilmiştir. Böylece sivil toplum kavramı ilk defa İçtüzüğe girmektedir.

Madde ile, ayrıca yürütme organı temsilcilerinin de komisyon çalışmalarına katılım sağlamalarına olanak tanınmaktadır.

Madde ile getirilen bir diğer hüküm, komisyon çalışmalarında süre yönünden etkinliği sağlamak için gerektiğinde komisyon kararı ile konuşma sürelerinin düzenlenebileceğine dönük hükümdür. Söz konusu hüküm, komisyon çalışmaları bağlamındaki Meclis teamülüne İçtüzük hükmü düzeyinde hukuksal bir dayanak sağlamaktadır.

Madde 7- Madde ile, komisyonların bilgi altyapısını güçlendirme yönünde, kanunların uygulama sonuçlarını izlemeye dönük kurumsal bir çerçeve oluşturulmaktadır. Buna göre, komisyonlar, gerek duymaları hâlinde bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum temsilcilerinden bir kanunun uygulanmasına ilişkin olarak bilgi isteyebileceklerdir. Bu bilgiler komisyonda görüşülebilecek ve bir rapora bağlanarak Meclis Başkanına sunulabilecektir.

Madde 8- Madde, komisyonlara havale edilen evrakın komisyon üyelerine dağıtım usulünü yeniden düzenlemekte ve teknolojik gelişmeleri gözeterek elektronik iletişim kanallarının kullanımına olanak tanımayı amaçlamaktadır.

Madde 9- Anayasa değişikliği ile sözlü soru müessesesi kaldırılmıştır. Madde ile, TBMM Genel Kurulunun gündemini düzenleyen 49’uncu madde hükmünden bu müesseseye ve kanun tasarılarına ilişkin düzenlemeler çıkarılmış ve teknolojik gelişmeler gözetilerek ilan tahtası ibaresi yerine elektronik ilan panosunu ikame etmeye yönelik düzenleme yapılmıştır.

Madde 10- Madde ile Anayasa'da yer almayan gensoru ve kanun tasarısı ibareleri metinden çıkarılmıştır. Maddede yapılan değişiklikle gelen kâğıtların elektronik iletişim aracılığıyla duyurulması kural haline getirilmiştir.

Madde 11- Madde ile yürütme organı temsilcilerinin Genel Kurulda istisnai olarak söz alabilecekleri savaş, savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde yapacakları konuşmanın süresi ve bu konuşma üzerinde siyasi parti grupları ile grubu bulunmayan milletvekillerinin söz hakları ve konuşma süreleri düzenlenmektedir.

Madde 12- Madde ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi uyarınca yasama ve yürütme erkleri arasındaki sert ayrılığa bağlı olarak, yasama organında yürütmenin temsil edilebileceği haller; bütçe kanunu tekliflerinin görüşmeleri ile Meclis Başkanının daveti ya da katılma talebinin Meclis Başkanınca kabul edilmesi üzerine savaş, savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması halleri ile ilgili yapılan oturumlar olarak belirlenmektedir. Bu hâllerde yürütme temsilcisine verilecek söz süresi, görüşülen işin niteliğine göre siyasi parti gruplarına verilen süre kadar olacaktır.

Madde 13- Madde ile Genel Kurulda yapılacak olan kapalı oturumlara yürütmenin katılma usulü düzenlenmektedir.

Madde 14- Madde ile bir yasama döneminde sonuçlandırılmamış olan kanun teklifleri ile Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunların hükümsüz sayılması, bunlardan yenilenen tekliflere ait önceki dönemlere ait rapor ve metinlerin, komisyonca benimsenmesi ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun olarak; yazılı soru, Meclis araştırması önergeleri, genel görüşme önergeleri, Meclis soruşturması önergeleri ile diğer yasama belgelerinin hükümsüz sayılması düzenlenmektedir.

Madde 15- Madde ile, kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi usulü yeni Hükümet sisteminin parametrelerine uyumlaştırılmakta, ayrıca Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların görüşülmesi usulüne yönelik olarak Anayasa değişikliğine uyum mahiyetinde düzenleme yapılmaktadır.

Madde 16- Anayasa değişikliğinden önce milletlerarası andlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun önerileri, Bakanlar Kurulu tarafından verilen kanun tasarıları şeklinde Meclise sunulmakta idi. Anayasa değişikliği ile parlamenter hükümet sisteminden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiş; bu yeni sistemde kanun teklif etme yetkisi, yürütme organından alınarak yalnızca milletvekillerine tanınmıştır. Bu nedenle milletlerarası andlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin rejimin yeniden düzenlenmesi gereği hasıl olmuş ve madde ile bu ihtiyaç, Komisyonların kanun teklif edememesi hükmüne Dışişleri Komisyonuna bu konuda bir istisna tanınmak suretiyle giderilmiştir.

Madde 17- Anayasa hükmü gereği ölüm cezası Türk hukuk sisteminden çıkarıldığından; madde kapsamında bu yönde uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 18- Anayasa değişikliğiyle sözlü sorular kaldırıldığından, madde sadece yazılı soruları içerecek hale getirilmiştir. Kısım ve Bölüm başlığı da buna uygun olarak değiştirilmektedir.

Madde 19- Maddede, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum kapsamında Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergelerine ilişkin temel esaslar düzenlenmektedir.

Madde 20- Madde ile Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar hakkında Meclis soruşturması açılmasına yönelik usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Madde 21- Madde ile meclis soruşturması komisyonunun oluşumu düzenlenmiştir. Mevcut İçtüzük metninde söz konusu komisyona seçilemeyecek olan milletvekillerine yönelik hükümler Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümlerine atıfta bulunularak yeniden düzenlenmiştir.

Madde 22- Madde ile, Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu Anayasa’ya uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Madde 23- Madde ile, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu tarafından alınan kararların gereği için Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlara gönderilmesi hüküm altına alınmıştır.

Madde 24- Yapılan Anayasa değişikliğiyle, olağanüstü hal yönetim usulleri yeniden düzenlendiğinden ilgili İçtüzük hükmü de bu değişikliğe uyumlu hale getirilmektedir.

Madde 25- Anayasada yapılan değişiklik kapsamında, olağanüstü hal kanun hükmünde kararnamelerinin yerine olağanüstü hal Cumhurbaşkanlığı kararnameleri getirilmiştir. Ayrıca olağanüstü hal döneminde çıkarılan Cumhurbaşkanı kararnamelerinin kısa zamanda çıkarılması için eskisine göre daha net ve bağlayıcı süreler getirilmektedir. Buna göre üç ay içinde sonuçlandırılmayan bu tür Cumhurbaşkanlığı kararnameleri yürürlükten kalkacaktır. İçtüzükte de buna uygun olarak komisyona belli bir süre verilmiş ve Meclisin toplam üç aylık sürede kararnameyi görüşmemesi halinde, söz konusu kararnamelerin yürürlükten kalkmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 26- Maddeyle, Anayasa değişikliklerine koşut olarak açık oylamanın zorunlu olduğu hallerin yeniden belirlenmesine yönelik uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 27- Tasarı müessesesi kaldırıldığından, “Bütçe tasarısı” ibaresi yerine “Bütçe taslağı” ibaresi tercih edilmiş ve Bütçe taslağını hazırlama görevi mevzuata uygun olarak Genel Sekretere verilmiştir.

Madde 28- Madde ile, İçtüzükte gösterilen sürelerin işlemeyeceği zaman dilimine uygulamaya uygun olarak “araveme” eklenmiştir.

Madde 29- Madde ile, Anayasa değişikliğine uygun olarak İçtüzüğün çeşitli maddelerinde geçen “kanun tasarısı”, “hükümet”, “bakanlar kurulu” gibi ibareler madde metinlerinden çıkarılmış, gereken yerlere “Cumhurbaşkanı yardımcısı”, “bakan”, “Cumhurbaşkanlığı kararnamesi” gibi ibareler eklenmiş; tümüyle işlevsiz hâle gelmiş maddeler yürürlükten kaldırılmış ayrıca kurucu nitelikte düzenleme getirmeyen salt teknik uyum amacını gözeterek düzenlemelere toplu olarak yer verilmiştir.

Madde 30- Yürürlük maddesidir.

Madde 31- Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

05/10/2018

Esas No: 2/772

Karar No: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/772 esas numaralı “Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi” Komisyonumuzun 04/10/2018 tarihinde yapılan toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa arz olunur.

1. Giriş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkam Binali YILDIRIM tarafından hazırlanan ve 01/10/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas olarak Komisyonumuza havale edilen 2/772 esas numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi, Yozgat Milletvekili Bekir BOZDAĞ Başkanlığında toplanan Komisyonumuzun 04/10/2018 tarihli 2'nci toplantısında görüşülmüştür.

Komisyonumuzda, 04/10/2018 tarihinde görüşülmeye başlanan 2/772 esas numaralı Teklif üzerindeki müzakereler Teklifin tümünün kabul edilmesiyle sona ermiştir. Komisyonumuz yaklaşık olarak sekiz (8) saat yasama faaliyetinde bulunmuştur. Çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakereler sırasında büyük bir uzlaşma sağlanmış ve görüşmeler tutanağa bağlanmış ve toplamda yüz altmış bir (161) sayfa tam tutanak tutulmuştur. Ayrıca, 27.Yasama Döneminin ilk devresi için geçerli olmak üzere Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması kabul edilmiştir.

Kanun tekliflerinin görüşüldüğü her toplantı sonunda ayrı ayrı karar almak yerine, 27.Yasama Döneminin ilk devresi için geçerli olmak üzere; kanun tekliflerinin yazımı, madde başlıkları, imla kuralları ve atıfların kontrolü hususunda Komisyon Başkanlığına genel bir redaksiyon yetkisi verilmiştir.

2/772 esas numaralı İçtüzük Değişiklik Teklifi, TBMM Başkanvekili Tekirdağ Milletvekili Mustafa ŞENTOP ve TBMM Yasama ve Denetim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı, Kanunlar ve Kararlar Başkanı ve yetkililerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

2/772 esas numaralı İçtüzük Teklifi ile; 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla Anayasada yapılan değişikliklerin zorunlu kıldığı İçtüzük değişiklikleri, çeşitli tarihlerde mevzuatta yapılan değişikliklere rağmen İçtüzükte varlığını devam ettiren ve işlevsiz kalan hükümlerin ayıklanması, kuvvetli teamül haline gelen uygulamaların İçtüzüğe derçedilmesi, uygulamada tereddüt oluşturan hususlara çözüm getirilmesi, İçtüzükte Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine uygun olmayan düzenlemelerin çıkarılması veya değiştirilmesi ile yasama belgelerinin klasik yöntemlerin yanında teknolojik gelişmelere uygun olacak şekilde milletvekillerine daha elverişli araçlarla ulaştırılması öngörülmektedir.

3. Teklifin Genel Gerekçesi

Teklifin genel gerekçesi incelendiğinde;

- Temel olarak Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlama amaçlandığı, bu bağlamda, “kanun tasarısı”, “hükümet”, “bakanlar kurulu” “kanun hükmünde kararname” gibi ibareler İçtüzük metninden tümüyle ayıklanarak ve bunların yerine gerektiğinde “Cumhurbaşkanı”, “Cumhurbaşkanı yardımcısı”, “bakan” gibi ibareler eklenmesiyle İçtüzük metninin Anayasa metniyle uyumlu hale getirildiği,

- Anayasa değişikliğiyle sıkıyönetim uygulaması kaldırıldığı ve olağanüstü yönetim usulleri tek başlık altında toplandığından İçtüzüğün de buna uygun şekilde olağanüstü hal yönetimi başlığı altında yeni düzenlemeyle uyumlu hâle getirildiği,

-TBMM’nin bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin olarak Anayasa’da gerçekleştirilen değişikliklerin İçtüzüğe yansıtıldığı,

-İçtüzükte halen işlevsiz halde bulunan maddelerin daha önce yapılan düzenlemelerle kaldırılmış olmasına rağmen İçtüzükteki varlığını sürdürmesine son verildiği,

-Kuvvetli teamül haline gelmiş bazı uygulamaların İçtüzüğe derçedilerek İçtüzük kuralı haline getirildiği,

görülmektedir.

4. Teklif Maddelerinin İçeriği

2/772 esas numaralı İçtüzük Teklifi ile;

-Anayasa’da yapılan değişikliklerden biri olan üye sayısının beşyüz elliden altıyüze çıkarılması,

-Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların, atandıkları tarihten sonraki ilk birleşimde yemin etmeleri,

-Meclis Başkanlık Divanı üyeliklerinin siyasi parti gruplarına göre dağılımının hesaplanmasında, Başkanın hariç tutulması,

-Danışma Kuruluna Meclis Başkanının görevlendireceği bir Meclis Başkanvekilinin de başkanlık yapabilmesi,

-İşlevsiz kalan komisyonların İçtüzüğün ilgili maddesinden çıkartılması ve ihtisas komisyonlarının üye sayısının Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenmesi,

-Plan ve Bütçe Komisyonu ile Dilekçe Komisyonu üyelerinin başka bir komisyona üye olabilmesi,

-Siyasi parti gruplarının Genel Kurulca komisyon üyeliğine seçilmiş bir üyesinin yerine başka bir isim bildirebilmesi,

-Komisyon toplantısına yürütme organı temsilcilerinin katılma zorunluluğunun kaldırılması,

-Komisyon kararıyla konuşma sürelerine sınır getirilebilmesine imkân tanınması,

-Komisyonlara bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarından bir kanunun uygulanmasına ilişkin bilgi isteme yetkisi verilmesi,

-Komisyona havale edilen dosyaların, komisyon üyelerine elektronik olarak da gönderilebilmesi,

-Meclis çalışmalarına başlanmasında toplantı yeter sayısının tespiti için yapılan yoklamanın imzalı oy pusulası ile de yapılabilmesi,

-Anayasa değişikliğiyle kaldırılan sözlü soru ve gensoru müessesesine ilişkin düzenlemelerinin İçtüzükten çıkarılması ve ilan tahtası yerine elektronik ilan tahtasında ilan usulü benimsenmesi,

-Gündem dışı konuşmayı düzenleyen maddede değişiklik yapılarak yürütme temsilcilerinin olağanüstü durumlarda Genel Kurulda yapacakları konuşmanın süresinin sınırlandırılması,

-Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemiyle yasama ve yürütme arasındaki sert kuvvetler ayrılığına bağlı olarak yürütmenin Mecliste temsil edilebileceği hallerin düzenlenerek bütçe kanun teklifinin görüşülmesi ile İçtüzükte sayılan istisnai hallerde (savaş, seferberlik, ayaklanma, şiddet olayları, tabii afet vb.) Meclis Başkanının davetiyle mümkün hale getirilmesi,

-Yürütmenin kapalı oturumlara katılabilme usulünün yeniden düzenlenmesi, bir yasama döneminde sonuçlandırılmamış kanun teklifleri ile Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunların hükümsüz sayılması ve hangi yasama ve denetim belgelerinin sonraki döneme devredilemeyeceği,

-Kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi usulünün yeni hükümet sistemine uyumlu hale getirilmesi, geri gönderilen kanunların yeniden görüşülmesine ilişkin Anayasa değişikliğine uyum mahiyetinde değişiklikler yapılarak Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunların yeniden kabulü için TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun aranacağı düzenlenmesi,

-Meclis soruşturması ile Başbakan ve bakanların Yüce Divana sevkini düzenleyen hükmün yeni hükümet sistemine uyum kapsamında yeniden düzenlenerek, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergelerine ilişkin temel esaslar belirlenmesi,

-Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütme organının kanun teklif etme yetkisi bulunmaması nedeniyle, milletlerarası andlaşmaların uygun bulunması usulünün yeniden düzenlenmesi,

-Ölüm cezasının Türk hukuk sisteminden çıkarılması nedeniyle, İçtüzüğün bu duruma uygun hale getirilmesi,

-Yapılan Anayasa değişikliği doğrultusunda, seçimlerin yenilenmesi kararının üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla alınabileceği,

-Anayasa değişikliğiyle sözlü soru önergelerine son verilmesi nedeniyle, maddede sözlü soru önergelerine ilişkin kısımların çıkarılması ve yazılı soru önergelerinin beşyüz kelimeyi geçemeyeceğinin düzenlenmesi,

-Anayasa değişikliğine bağlı olarak Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğunun Anayasa'ya uygun olarak yeniden düzenlenmesi,

-Anayasa değişikliğiyle olağanüstü hal yönetim usullerinin yeniden düzenlenerek sıkıyönetimin Anayasadan çıkarılması nedeniyle, ilgili İçtüzük hükmünün de Anayasa değişikliğiyle uyumlu hâle getirilmesi,

-Anayasa değişikliği ile olağanüstü hal kanun hükmünde kararnameler yerine olağanüstü hal Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin getirilmesi ve buna bağlı olarak uyum düzenlemesi yapılması, olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin görüşülmesi usulünün düzenlenmesi, Anayasadaki üç aylık süre nazara alınarak bu kararnamelerin Genel Kurulda görüşülmesi için eski düzenlemeye oranla daha net ve bağlayıcı bir süre getirilmesi,

-Anayasa değişikliğine bağlı olarak açık oylamanın zorunlu olduğu hallerin yeniden düzenlenmesi,

-Anayasa değişikliğiyle “kanun tasarısı” müessesesinin kaldırılması nedeniyle, “Bütçe Tasarısı” ibaresi yerine “Bütçe Taslağı” ibaresinin getirilmesi ve TBMM Bütçe taslağının TBMM Genel Sekreteri tarafından hazırlanması,

-İçtüzükte belirlenen sürelerin tatil sırasında işlemeyeceğini düzenleyen 183'üncü maddede değişiklik yapılarak sürelerin işlemeyeceği hallere “araverme” ibaresinin de eklenmesi

öngörülmektedir.

5. Teklifin Görüşülmesi

5.1. İçtüzük Değişikliği Teklifinin Değerlendirilmesi

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabul ettiği 6771 Sayılı Kanunun, 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan halkoylamasında kabulü ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında köklü değişiklikler yapılmıştır.

Anayasa'da yapılan bu değişikliklerle Türkiye Cumhuriyeti, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini kabul etmiştir. Anayasa'nın değiştirilen maddelerine göre ilk Cumhurbaşkanı ve milletvekili genel seçimi de 24 Haziran 2018 tarihinde yapılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine göre Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı seçilen Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın 9 Temmuz 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yemin etmesiyle birlikte Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, bütün kurum ve kurallarıyla yürürlüğe girmiştir.

İçtüzükler, literatürde sessiz anayasalar olarak kabul edilmektedir. Sessiz Anayasa niteliğinde bulunan mevcut İçtüzüğün yürürlükteki Anayasa'ya uygun olması esastır. Bunun aksi düşünülemez ve kabul edilemez bir gerçek olduğu bilinmelidir.

Bu nedenle Anayasa değişikliklerine ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine aykırı İçtüzük hükümlerinin, Anayasa ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun olarak değiştirilmesi zarureti ortaya çıkmıştır. Meclisin, Anayasa değişikliği reform sürecine dâhil olması açısından İçtüzüğünde kapsamlı bir değişiklik yapılması gerekmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve İzmir Milletvekili Binali YILDIRIM tarafından İçtüzüğün Anayasa ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun hâle getirilmesi amacıyla bir İçtüzük değişiklik Teklifi hazırlanmış ve milletvekillerinin bilgisine sunulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İçtüzük değişiklik Teklifini zaman kaybetmeksizin hızlı bir şekilde Anayasa Komisyonuna havale etmiştir.

İçtüzük Teklifi'nin Anayasa Komisyonundaki görüşmeleri şurasında Mecliste Grubu bulunan siyasi partiler, siyasi parti Grup Başkanvekilleri ve özellikle Komisyon üyeleri, Anayasaya uymayan hükümlerin İçtüzükten çıkartılmasında ve İçtüzüğün Anayasa'ya bir an önce uygun hâle getirilmesinde mutabık kalmışlar ve verdikleri ortak önergelerle iradelerini ortaya koyarak Teklifi geliştirmişlerdir. Böylece mezkûr Teklif, büyük bir uzlaşî örneği neticesinde Komisyonunda kabul edilmiş ve yasalaşmanın ilk aşaması tamamlanmıştır.

5.2. Teklifin Genelî Üzerindeki Görüşmeler

Teklifin genelî üzerindeki görüşmelerde Komisyon Başkanı Yozgat Milletvekili Bekir BOZDAĞ;

-Parlamento tarihimizde 13 Mayıs 1877 tarihli Meclisi Mebusan Nizamname-i Dâhilîsi ile başlayan içtüzük uygulamasının sırasıyla on üç farklı içtüzük ile günümüze kadar geldiğini ve her bir içtüzüğün yürürlükte kaldığı süre içinde birçok kez değişikliğe uğradığını,

-Halen yürürlükte bulunan Meclis İçtüzüğünün Cumhuriyet Senatosunun da bulunduğu çift Meclisli dönemde, 5 Mart 1973 tarihinde kabul edildiğini ve 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girdiğini, aradan geçen 45 yılı aşkın süre içinde ise on beş kez değiştiğini ve çeşitli maddelerinde 172 değişiklik yapıldığını; yine bu süre içerisinde birçok içtüzük değişiklik teklifi ve girişiminin de farklı gerekçelerle sonuca ulaşmadığını ve kadükleştiğini,

-Bu süre içinde, mevcut bazı hükümler hiç uygulanmazken, İçtüzükte dayanağı olmayan bazı uygulamaların da -sisteme giren ilk on beş milletvekiline yerinde bir dakika söz verme gibi- çok güçlü teamüller haline geldiğini, bu 45 yıllık süre içerisinde Meclis İçtüzüğünün çeşitli maddelerinde birçok değişiklik yapıldığını, bazen aynı maddenin farklı zamanlarda birden çok kez değiştirildiğini ve İçtüzüğün sistematığının tamamen bozulduğunu,

-Genel olarak iktidar partileri ve gruplarının kanun yapım sürecinin yavaşlığından, muhalefet partileri ve gruplarının ise denetim sürecinin etkisizliğinden ve parlamento çalışmalarının planlı ve programlı olmayışından şikâyet ettiğini, öte yandan, Parlamento çalışmalarının Genel Kurul ağırlıklı olmasının, komisyon çalışmalarını etkisizleştirdiğini ve yasama sürecinin istenilen kaliteye ulaşmasını engellediğini, yine milletvekillerinin de bireysel olarak yasama ve denetim süreçlerine yeterli düzeyde aktif katılım sağlayamadıklarından şikâyet ettiklerini,

-Parlamentoların kendi çalışma usul ve esaslarını yaptıkları içtüzüklerle belirlediğini, bu itibarla Anayasanın 95'inci maddesinin Meclis çalışmalarını İçtüzük hükümleri ile yürütüleceğini; 88'inci maddesinin de, kanun tekliflerinin Mecliste görüşülme usul ve esaslarının içtüzükle düzenleneceğini hükme bağladığını,

-İçtüzüklerin parlamentoların; yasama ve denetim faaliyetlerini yerine getirirken usul ve esasların belirtildiği, parlamentonun normatif çerçevesinin belirlendiği sessiz anayasalar olduğunu, Parlamento

tarihlerinin temel belgelerinden olan içtüzükler parlamentonun işlev ve vazifelerini yerine getirmede kolaylaştırıcı, verimliliği ve etkinliği artırıcı nitelikte olması gerektiğini, bu işlev ve görevleri yerine getirirken parlamentoların uyması gereken kuralları da belirttiğini ve Parlamentonun iş üretmesi ve toplumsal sorunlara bir an önce çözüm üretmesi gerektiğini,

-Parlamentonun, yasama ve denetim işlevini etkin, verimli ve dengeli bir biçimde yerine getirerek, siyasi ve sosyal ihtiyaçlar ile beklentileri karşılama ve devlet yönetiminde istikrarın sağlanmasında usul ve esasa ilişkin en önemli etken olduğunu,

-İçtüzük değişikliklerinin parlamentonun süregiden reform ve kurumsallaşma eğiliminin bir yansıması olduğunu, İçtüzükte Genel Kurul çalışmaları açısından usule ilişkin belirli kuralların toplumsal, siyasi, ekonomik ve kültürel açılardan değişen şartlar karşısında olası yetersizliklerin, uygulamada ortaya çıkan problemlerin, işlemeyen hükümlerin değişim zorunluluğu İçtüzük değişikliklerini gerekli kıldığını, nitekim İçtüzükte bugüne kadar on beş kez yapılan değişikliklerin bu zorunluluğun karşılanma gayretinin birer yansıması olduğunu,

-İçtüzük değişikliğinin her yasama döneminde gündeme gelmekte ve “İçtüzük Uzlaşma Komisyonlarının” kurulmasına neden olduğunu, bu anlamda 23 ve 24’üncü Yasama Dönemlerinde uzlaşma komisyonları kurulduğunu ancak çalışmalarının çeşitli nedenlerle akim kaldığını,

-Bu çalışmalar yapılırken birçok kaynağa başvurulduğunu; kitaplar, makaleler tarandığını, Anayasa Mahkemesi kararları, usul tartışmaları gözden geçirildiğini, konunun uzmanı akademisyenlerin dinlendiğini, bazı ülkelerin içtüzüklerinin tercüme ettirildiğini ve detaylı bir biçimde incelendiğini,

-İçtüzük uzlaşma komisyonlarına Meclis üst düzey yöneticilerinin ve yasama uzmanlarının mukayeseli huktan da istifade ederek pek çok bilgi ve belge sunduğunu, ayrıca bazı ülkelerin parlamentolarının ziyaret edildiğini, çalışma esas ve usullerinin yerinde incelendiğini,

-Diğer yandan, 26. Yasama Döneminde İçtüzükte bazı önemli değişiklikler yapıldığını ve Parlamentonun daha verimli çalışmasının amaçlandığını, ancak, Cumhurbaşkanı hükümet sistemini getiren Anayasa değişikliğine uyumun sağlanması amacıyla herhangi bir değişikliğin yapılmadığını,

ifade etmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde söz alan Meclis Başkanvekili Mustafa ŞENTOP tarafından;

-16 Nisan 2017 tarihinde yürürlüğe giren Anayasa değişikliğinin, birçok kanunda olduğu gibi, Meclis İçtüzüğünde de değişiklik yapılmasını zorunlu kıldığını,

-Meclisin, Cumhurbaşkanı hükümet sistemine uygun olarak çalışmalarını yürütebilmesi için İçtüzüğünü Anayasa’ya uygun hâle getirmesi gerektiğini, aksi hâlde Meclis uygulamalarının ya İçtüzüğe lafzi olarak uygun ancak Anayasa’ya aykırı ya da Anayasa’ya uygun fakat İçtüzüğün lafzına aykırı bir hâlde yürümek zorunda kalabileceğini, teknik uyum başta olmak üzere uyarılmanın bir an önce sağlanması gerektiğini, Teklifin de esasen en asgari düzeyde uyumu sağlamak üzere düşünülmüş ve hazırlanmış olduğunu,

-Teklif’in ağırlıklı kısmının Anayasa değişikliğini zorunlu kıldığı kelime, lafız ve kavram değişiklikleri olduğunu, bunun dışında Cumhurbaşkanının veto yetkisi veya kanun hükmünde kararname gibi uygulamayla ilgili hususlarda değişikliklerin bulunduğunu,

-İkinci grup yani yeni sistemin işleyişinde, yeni sistem içerisinde yasama çalışmalarının yürütülmesinde katkı sağlayacak uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına dair kanunlaşma süreci gibi düzenlemelere çözüm getirildiğini,

-Üçüncü grupta sayıca daha az olanların ise daha önce Anayasa veya başka mevzuatla kaldırılan fiilen de uygulanma imkânı bulunmayan bazı hususların İchtüzükten ayıklamak olduğunu,

-Dördüncü grupta ise, Meclis çalışmaları bakımından uzun zamandır uygulanan ve istikrarlı hâle gelen teamüllerin Meclisin işleyişini kolaylaştırmak bakımından İchtüzüğe aktarma yönünde bir düzenlemenin bulunduğunu,

-Teklifin genel olarak, Anayasa'ya uyum bakımından Meclisin çalışmalarını kolaylaştıracağını ve Cumhurbaşkanı Hükümet sistemine uygun hâle getireceğini, ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde aleyhte söz alan milletvekilleri tarafından;

-Görüşülen İchtüzük değişikliği teklifiyle Anayasa değişikliklerine uyum sağlamayı amaçlayan teknik değişikliklerle yetinilmesi yerine yeni baştan bir İchtüzük hazırlanmasının daha doğru olacağı,

-Hükümsüz bir Meclisin esas görevinin yasama görevi olduğu ve dolayısıyla İchtüzüğün Meclisin yasama görevini özerk bir biçimde yapabilmesi amacıyla düzenlenen ve yenilenen bir İchtüzük olması gerektiği, bunun yanında düzenlemenin yürütmeyi de denetleyebilecek bir İchtüzük niteliği taşıması gerektiği,

-İchtüzüğü yenilemek amacıyla siyasi partiler arası bir komisyon kurulmasını bu komisyonun Anayasa değişikliğiyle yasamanın yürütmeden özerkliğini sağlayacak ve bu bağlamda denetim fonksiyonlarının da etkili bir biçimde yerine getirilebilecek bir çalışma yapılması gerektiği,

-Değişikliğin ilk başta teknik uyum şeklinde takdim edildiği ancak içerisinde, Meclisin saygınlığını ve çalışma usul ve esaslarını son derece tehlikeye atabilecek, Meclisin çalışmasını ve milletvekillerinin etkili bir biçimde yasama faaliyetlerine katkı verilmesini engelleyebilecek değişiklikler bulunduğu,

-Demokrasisi gelişmiş uygar devletlerde içtüzüklerin üç yöntemle değiştirildiği; birincisi içtüzüklerin kanunların kabulü yönteminin dışında parlamento üye tam sayısının nitelikli çoğunluğuyla değiştirildiği, ikincisinin bazı ülke uygulamalarında olduğu gibi içtüzük değişikliklerinin iktidar partilerinin aksine muhalefet partileri tarafından teklif edilmesi ve üçüncü yöntem olarak da yapılacak içtüzük değişikliklerinin sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlamak ve değişikliği yapanlar açısından avantaja dönüşmesini önlemek için bir sonraki yasama döneminde uygulanmak üzere yapılması olduğu,

-Yasamanın yürütmeyi denetleme fonksiyonu bakımından bir kısıtlama olarak yazılı soru önergelerine beş yüz kelime sınırı getirildiği, bu kelime sınırının kabul edilemeyeceği,

-Teklifin gerekçesinde parlamentonun güçlendirilmek istendiğinin söylendiği, ancak öne sürülen gerekçelere bakıldığında asıl amacın hızlı bir yasama çalışmasını mümkün kılmak olduğunun görüldüğü,

-Anayasa ve İchtüzüğün milletvekillerini esas almasına rağmen bu düzenlemeyle grubu olmayan veya bağımsız olan milletvekillerinin çalışmalara katılımını arttıracak herhangi bir düzenleme getirmediği,

-İchtüzüğün Anayasa'ya uygun hâle getirilmesine ilişkin Teklifin yasama dönemi başında görüşülmesi gerektiği, İchtüzük Anayasa'ya uygun hâle getirilmeden yapılan kanun düzenlemelerinin doğru olmadığı,

şeklinde görüşler dile getirilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde lehte söz alan milletvekilleri tarafından;

-İchtüzük değişikliği Teklifi'nin Cumhurbaşkanı Hükümet sistemine ilişkin Anayasal değişikliklere İchtüzüğün uyumlu hâle getirilmesinin amaçlandığını,

-Teklifin amacının Meclisin yasama gücünü, verimliliğini ve yasama faaliyetlerinin kalitesini artırmak olduğu,

-Yasama ve yürütme arasındaki ilişkilerin ve pozisyonun formel hâle getirilmesi, kurumsallaşması, açık ve net kurallara bağlanmasının önemli olduğu,

-İçtüzük Teklifi'nde yer alan yürütme temsilcilerinin TBMM'de temsiline itirazların doğru olmadığı zira yürütme ve yasamanın aynı milleti temsil ettiği ve yasamanın bilgi almasının kolaylaşacağı,

-Teklif ile Anayasa'ya uyumun amaçlandığı ancak daha geniş katılımlı, daha özgürlükçü, daha demokratik, daha şeffaf yeni bir İçtüzük yapılması gerektiği ve siyasi partiler arasında büyük bir uzlaşmanın sağlandığı ve bu uzlaşmanın devam etmesi gerektiği,

-Teklifin herhangi bir siyasi parti grubuna ait olmadığı, Meclis Başkanı tarafından teknik zorunluluklardan dolayı hazırlandığı ve milletvekillerinin bilgisine sunulan bir değişiklik Teklifi olduğu, şeklinde görüşler dile getirilmiştir.

5.3. Teklifin Maddeleri Üzerindeki Değerlendirmeler ve Değişiklikler

Komisyonumuz, 29 çerçeve ile yürürlük ve yürütme maddelerinden olmak üzere 31 çerçeve maddeden oluşan İçtüzük Teklif metni üzerinde, sekiz saatten fazla görüşme gerçekleştirmiştir.

İçtüzük değişikliği Teklifi ile büyük oranda; 6771 Sayılı Kanunla Anayasa'da yapılan değişikliklere uyum, mevzuat değişikliğiyle işlevsiz hâle gelen hükümlerin ayıklanması, uygulamada süreklilik kazanan bazı uygulamaların metne derçedilmesi ile lafzi ve kavram değişikliklerine ilişkin düzenlemeler olduğu görülmektedir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır. 2/772 esas numaralı İçtüzük Teklifi'nin:

-Çerçeve 1'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 2, 4, 6 ve 27'nci maddeleri metinden çıkarılmış ve diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir. Bu maddelerin metinden çıkarılmasında siyasi partiler arasında varılan uzlaşma etkili olmuş olup, yapılacak İçtüzük değişikliğinin hükümet etme sistem değişikliğini getiren Anayasa değişikliğinin zorunlu kıldığı konularla sınırlı tutulması hususunda anlaşma sağlanmış ve dört madde çalışmanın kapsamı dışına çıkarılmıştır. Sayılan maddelerin daha geniş katılımlı bir İçtüzük değişikliği çalışmasında değerlendirileceği belirtilmiştir.

-Çerçeve 5'inci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 3'üncü madde olarak redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

-Çerçeve 7'nci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 4'üncü madde olarak ve değiştirilerek kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle, Yürütmenin komisyonlar ve Genel Kurul çalışmalarına katılabilme talebi doğrultusunda uyarlama yapılmıştır.

- Çerçeve 8'inci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 5'inci madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Kabul edilen önergeye göre, komisyonlara havale edilen evrakın komisyon üyelerine dağıtılabilceği zaman aralığı belirlenmiş, klasik uygulama dışında evrakın elektronik iletişim kanalları vasıtasıyla haftanın mesai günleri olan; pazartesi, salı, çarşamba, perşembe ve cuma günlerindeki normal mesai saatleri ile Genel Kurulun çalıştığı günlerde çalışma saatleri içerisinde komisyon üyelerine dağıtılabilceği belirtilmiştir.

-Çerçeve 9 ve 10'uncu maddeleri yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 6 ve 7'nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 11'inci madde yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 8'inci madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Önerge ile yapılan değişikliğe göre gündem dışı sözlerde yürütmenin konuşma talebine ilişkin düzenleme yapılmış ve madde bu kapsamda uyarlanmıştır.

-Çerçeve 12'nci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 9'uncu madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle madde sadeleştirilmiş yürütmenin görüşmelere katılma durumu ve talebinin açığa kavuşturulması sağlanmıştır. Anayasanın 104'üncü maddesinde yer alan "Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir" hükmü çerçevesinde işin doğası gereği Cumhurbaşkanının evleviyetle toplantılara katılabileceği göz önüne alınmış ve yürütme adına toplantılara katılabilecek diğer kişiler belirtilmiştir. Ayrıca, Yürütme adına bütçe kanun tekliflerinin görüşüleceği Genel Kurul oturumlarında sunuş konuşmasını yapacak kişilere ilişkin ortaya çıkabilecek tereddüt giderilmiştir.

-Çerçeve 13'üncü maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 10'uncu madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle madde sadeleştirilmiş yürütmenin görüşmelere katılma durumu ve talebinin açığa kavuşturulması sağlanmıştır.

-Çerçeve 14'üncü maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 11'inci madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Meclis soruşturma önergelerinin kadük olmaması uygulamasına devam edilmesi sağlanmıştır. Geçmiş dönemlerde çıkarılmış ve yürürlükte olan kanun hükmünde kararnamele hukuki durumu açıklığa kavuşturulmuştur. Yapılan değişiklikle İçtüzüğün 90'ıncı maddesinin üçüncü fıkrası hükmü bu maddeye aktarılmıştır.

-Çerçeve 15'inci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 12'nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 16'ncı maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 13'üncü madde olarak ve yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle milletlerarası anlaşmaların kanun teklifi haline getirilme prosedürü yeniden düzenlenmiştir. Kabul edilen önerge gereğince daha önce TBMM Dışişleri Komisyonuna verilen kanun teklif etme yetkisinden vazgeçilmiştir. Cumhurbaşkanının Meclise havale ettiği ve Meclis Başkanlığınca gelen kâğıtlarda yayımlanan ve Genel Kurulun bilgisine sunulan anlaşmaların konusuna ilgi duyan milletvekilleri kanun teklifi hâline getirilebileceği belirtilmiştir. Bu önergeyle, ortaya çıkabilecek tereddütler giderilmiş ve varılan uzlaşmaya uygun bir düzenleme yapılmıştır.

Çerçeve 16'ncı madde üzerinde ifade edilen görüşlerde, milletlerarası anlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin kanun teklif etme yetkisinin, komisyonların kanun teklif edemeyeceğine ilişkin hükme bir istisna getirilerek Dışişleri Komisyonuna verildiği, buna benzer bir düzenlemenin mevcut İçtüzüğün 92'nci maddesinde, hukuk sistemimizde artık bulunmayan ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair Adalet Komisyonuna kanun teklif etme yetkisi veren hükümde yer aldığı, geçmişte de Anayasa'da, komisyonların kanun teklif etme yetkisine ilişkin bir düzenleme yok iken ölüm cezalarına ilişkin bir düzenlemenin İçtüzükte yer aldığı, Teklif ile getirilmek istenen düzenlemenin ölüm cezasının yerine getirilmesine dair kanun teklifiyle şeklen aynı olduğu, yapılmak istenen düzenlemenin Anayasanın 88'inci maddesinde yer alan milletvekillerinin kanun teklif edemeyeceğine ilişkin kurala aykırılık teşkil etmediği, zira 88'inci maddenin milletvekillerinin kanun teklif etme yetkisini düzenlediği, ancak milletvekillerinin bu teklifi münferiden, birlikte ya da daha farklı bir şekilde mi vereceğinin maddede düzenlenemediği, maddenin ikinci fıkrası ile bu usulün nasıl olacağının İçtüzüğe bırakıldığı, kaldı ki kanun teklif edecek komisyon üyelerinin de aynı zamanda milletvekili oldukları, getirilen bu düzenlemenin Teklifin 29'uncu maddesinin (f) bendiyle, İçtüzükte komisyonların yetkisini düzenleyen 35'inci maddesine istisna olarak derç edildiği, Teklif metninde geçen "andlaşma" ibaresinin milletlerarası yapılan anlaşma, andlaşma, sözleşme gibi diğer hukuki belgeleri de kapsadığı ifade edilmiştir.

Madde üzerinde verilen değişiklik önergesinin kabul edilmesiyle, Teklifin mevcut yazımının tereddütler meydana getirebileceği ifade edilerek, milletlerarası andlaşmalarda komisyon olarak kanun teklif etme yetkisine ilişkin hüküm değiştirilmiş, kanun teklifini sadece milletvekillerinin verebileceği düzenlenmiştir. Bu değişiklik neticesinde İttüzüğün 35’inci maddesine istisna getirilmesine gerek kalmadığından, 29’uncu maddenin görüşmeleri sırasında verilen önergeyle komisyonların kanun teklif edemeyeceğine dair getirilen istisna da İttüzük metninden çıkarılmıştır.

-Çerçeve 17’nci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 14’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 18’inci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 15’inci madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle yazılı soru önergeleri için öngörülen beşyüz kelimelik sınır kaldırılmıştır.

-Çerçeve 19’uncu maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 16’ncı madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle 6771 sayılı Kanunun bütün hükümlerinin yürürlüğe girdiği 9 Temmuz 2018 tarihinden önce parlamenter hükümet sistemi gereğince görev yapmış başbakanlara ve bakanlara ait hukuki durum açıklığa kavuşturulmuş ve çıkabilecek tereddüt giderilmiştir. Bu önerge ile usul kuralları derhal uygulanır ilkesi çerçevesinde düzenleme yapılmış uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

-Çerçeve 20’nci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 17’nci madde olarak yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle önceki maddede olduğu gibi eski dönemlerde görev yapmış başbakanlara ve bakanlara ait durum açıklığa kavuşturulmuştur.

-Çerçeve 21, 22, 23, 24, 25 ve 26’ncı maddeleri yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 18,19,20,21,22 ve 23’üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 28’inci maddesi yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 24’üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

-Çerçeve 29’uncu madde yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 25’inci madde olarak ve yapılan değişikliklerle kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle komisyonun ve komisyon toplantılarının genel olarak yönetilmesi ve koordinasyonunda mevcut uygulamaya devam edileceği; mevcut İttüzüğün 105’inci maddesindeki bakanlıklardan bilgi talep etme yetkisinin devam edeceği, yazılı soruların cevaplanmasında sürenin on beş gün olması ile tatil ve aravermede de yazılı soruların havale işleminin yapılabileceği, on beş günlük sürenin ise tatil ve aravermeden sonra başlayacağı; cevaplanmayan sorular hakkında muhatabına tekit yazısı yazılacağı hükme bağlanmış, dilekçelerin gönderilebileceği muhataplar Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uygun hale getirilmiş; Anayasa ve Adalet Komisyonu üyelerinden Kurulu Karma Komisyon uygulamasında zaman zaman ortaya çıkan tereddüt giderilmiş ve beş kişilik Hazırlık Komisyonunun teşekkülü usulü teamüle uygun hale getirilmiş ve 6253 sayılı Kanuna uygun olacak şekilde “kitaplığından” lafzı “kütüphane ve arşivinden” şeklinde güncellenmiştir.

-Çerçeve 30 ve 31 ’inci maddeleri yapılan teselsül nedeniyle, çerçeve 26 ve 27’nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

İttüzük Değişikliği Teklifi, son oylamasında hazır bulunan üyelerin oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Teklifin tamamı değiştirilen maddeler dâhil olmak üzere tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil FIRAT, Antalya Milletvekili Mustafa KÖSE, Bursa Milletvekili Osman MESTEN, Isparta Milletvekili Recep ÖZEL ve Mersin Milletvekili Zeynep GÜL YILMAZ özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Bekir Bozdağ</i>	<i>Ali Özkaya</i>	<i>Emine Zeybek</i>
Yozgat	Afyonkarahisar	Kocaeli
Kâtip	Üye	Üye
<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>İbrahim Halil Fırat</i>	<i>Cengiz Aydoğdu</i>
Mersin	Adıyaman	Aksaray
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Köse</i>	<i>Osman Mesten</i>	<i>Recep Özel</i>
Antalya	Bursa	Isparta
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Özdemir</i>	<i>Metin Çelik</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Kahramanmaraş	Kastamonu	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Yusuf Beyazıt</i>	<i>Abdurrahman Tutdere</i>	<i>Murat Emir</i>
Tokat	Adıyaman	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Aysu Bankoğlu</i>	<i>Nurhayat Altaca Kayışoğlu</i>	<i>İbrahim Özden Kaboğlu</i>
Bartın	Bursa	İstanbul
	(Son oylamada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Mahir Başarır</i>	<i>Necdet İpekyüz</i>	<i>Erdal Aydemir</i>
Mersin	Batman	Bingöl
(Son oylamada bulunamadı)		
Üye	Üye	Üye
<i>Erkan Baş</i>	<i>Feti Yıldız</i>	<i>Muhammed Levent Bülbül</i>
İstanbul	İstanbul	Sakarya
	Üye	Üye
	<i>Feridun Bahşi</i>	<i>Ahmet Kamil Erozan</i>
	Antalya	Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANI İZMİR MİLLETVEKİLİ
BİNALİ YILDIRIM'IN TEKLİFİ

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, atandıkları tarihten sonra yapılan ilk birleşimde andiçerler.”

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Başkanlık Divanının üye sayısı Başkan hariç tutularak belirlenir.”

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Danışma Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya görevlendireceği başkanvekili başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya başkanvekillерinden kurulur.”

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyonların adları

MADDE 20- Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla sayıları ve adları değiştirilebilmek kaydıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır:

1. Anayasa Komisyonu;
2. Adalet Komisyonu;
3. Millî Savunma Komisyonu;
4. İçişleri Komisyonu;
5. Dışişleri Komisyonu;
6. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu;
7. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu;
8. Çevre Komisyonu;

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, atandıkları tarihten sonra yapılan ilk birleşimde andiçerler.”

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Danışma Kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya görevlendireceği başkanvekili başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya başkanvekillерinden kurulur.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

9. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu;

10. Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu;

11. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu;

12. Dilekçe Komisyonu;

13. Bütçe Komisyonu;

14. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu;

15. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu;

16. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu;

17. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu;

18. Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu.

Üye sayısı Anayasa, İçtüzük ve kanunlarla belirlenenler hariç olmak üzere, komisyonların her birinin üye sayısı, Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.”

MADDE 5- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 21 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan “Plan ve Bütçe Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekilleri,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bir siyasi parti grubu kendisine düşen kontenjandan Genel Kurulca seçilmiş bir üyenin yerine başka bir isim bildirebilir. Bu durumda Genel Kurulca işaret oyuyla seçim yapılır.”

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 30 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyonlarda temsil ve söz alma

MADDE 30- Komisyon toplantılarına Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri katılabilir.

Komisyonlar fikirlerini almak üzere kamu kurumlarından uzman personel ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum temsilcileri ve özel kişileri çağırma yetkisine sahiptir. Ayrıca ihtiyaç görülmesi halinde komisyonlara ilgili yasama uzmanları da çağırılabilir.

Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir.

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan “Plan ve Bütçe Komisyonu ve Dilekçe Komisyonu üyeliğine seçilen milletvekilleri,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Bir siyasi parti grubu kendisine düşen kontenjandan Genel Kurulca seçilmiş bir üyenin yerine başka bir isim bildirebilir. Bu durumda Genel Kurulca işaret oyuyla seçim yapılır.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Komisyon başkanı söz sırasına bağlı değildir. Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve katılması durumunda yürütme temsilcileri söz alabilirler. Komisyonca çağırılan kamu kurumları, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, sivil toplum temsilcileri ile özel kişilere, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.

Komisyonunda yapılacak konuşmaların süreleri komisyon kararı ile belirlenebilir.

Komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz.

Her milletvekili üyesi olmadığı bir komisyonun belgelerini görüp okuyabilir.”

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 31 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bilgi toplama

MADDE 31- Komisyonlar, gerek duyduğunda bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum temsilcilerinden bir kanunun uygulanmasına ilişkin olarak bilgi isteyebilir.

Gelen bilgiler komisyonunda görüşülerek Meclis Başkanına sunulur. Ayrıca Genel Kurulda görüşme yapılmaz.”

MADDE 8- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Komisyona havale edilen evrak, komisyon başkanlığınca bastırılarak veya elektronik iletişim kanalları kullanılarak komisyon üyelerine dağıtılabilir.”

MADDE 9- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 49 uncu maddesinin birinci, ikinci, beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 31 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 31-** Komisyon toplantıları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, Cumhurbaşkanı yardımcılara, bakanlara, bakan yardımcılara ve üst kademe kamu yöneticilerine açıktır.

Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar ve bakan yardımcıları söz alabilirler. Ancak, komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz.

Her milletvekili üyesi olmadığı bir komisyonun belgelerini görüp okuyabilir.”

MADDE 5- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Komisyona havale edilen evrak, komisyon başkanlığınca bastırılarak veya elektronik iletişim kanalları kullanılarak mesai saatlerinde veya Genel Kurulun çalışma saatleri içerisinde komisyon üyelerine dağıtılabilir.”

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 49 uncu maddesinin birinci, ikinci, beşinci fıkraları ile yedinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemi şu kısımlardan ibarettir:

1. Başkanlığın Genel Kurula sunuşları.
2. Özel gündemde yer alacak işler.
3. Seçim.
4. Oylaması yapılacak işler.
5. Meclis soruşturması raporları.
6. Genel görüşme ve Meclis araştırması yapılmasına dair öngörüşmeler.

7. Kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler.

Danışma Kurulunun teklifi ve Genel Kurulun onayı ile 6 ncı kısım için haftanın belli bir gününde belli bir süre ayrılabilir.”

“Başkanlıkça lüzum görülen hallerde, 7 nci kısımdaki işlerin görüşme sırası Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif olunabilir. Esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konu ile ilgili istemleri de Danışma Kurulunda görüşülür.”

“Bu husus ayrıca elektronik ilan panosunda ilan edilir.”

MADDE 10- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 51- Başkanlığa gelen kanun teklifleri, resmî tezkereler ve komisyon raporları ile yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması önergeleri, gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula sevk edilenler bu listede ayrıca belirtilir. Başkanlığa geliş tarihleri de ayrıca gösterilir.

Gelen kâğıtlar, tatile rastlamadığı takdirde, Cumartesi ve Pazar hariç, her gün internette yayımlanır ve ilk birleşim tutanağına eklenir.”

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yürütmeye 62 nci maddenin ikinci fıkrasına göre verilen sözün süresi yirmi

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemi şu kısımlardan ibarettir:

1. Başkanlığın Genel Kurula sunuşları.
2. Özel gündemde yer alacak işler.
3. Seçim.
4. Oylaması yapılacak işler.
5. Meclis soruşturması raporları.
6. Genel görüşme ve Meclis araştırması yapılmasına dair öngörüşmeler.

7. Kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler.

Danışma Kurulunun teklifi ve Genel Kurulun onayı ile 6 ncı kısım için haftanın belli bir gününde belli bir süre ayrılabilir.”

“Başkanlıkça lüzum görülen hallerde, 7 nci kısımdaki işlerin görüşme sırası Danışma Kurulunca Genel Kurula teklif olunabilir. Esas komisyonlar ve kanun teklifi sahiplerinin bu konu ile ilgili istemleri de Danışma Kurulunda görüşülür.”

“Bu husus ayrıca elektronik ilan panosunda ilan edilir.”

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 51- Başkanlığa gelen kanun teklifleri, resmî tezkereler ve komisyon raporları ile yazılı soru, genel görüşme, Meclis araştırması ve Meclis soruşturması önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula sevk edilenler bu listede ayrıca belirtilir. Başkanlığa geliş tarihleri de ayrıca gösterilir.

Gelen kâğıtlar, tatile rastlamadığı takdirde, Cumartesi ve Pazar hariç, her gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin resmî internet sitesinde yayımlanır ve ilk birleşim tutanağına eklenir.”

MADDE 8- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 59- Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere,

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

dakikadır. Yürütmenin açıklamasından sonra, siyasî parti grupları birer defa ve onar dakikayı aşmamak üzere, konuşma hakkına sahiptirler. Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.”

MADDE 12- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 62 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yürütmenin temsili

MADDE 62- Bütçe kanun tekliflerinin görüşüldüğü Genel Kurul oturumlarına Yürütme temsilcisi veya temsilcileri Yürütme adına görüş bildirmek üzere katılır.

Yürütme temsilcisi veya temsilcileri savaş, savaş gerektirecek bir durumun başgöstermesi, seferberlik, ayaklanma, vatan veya Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma, ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerinin ortaya çıkması, şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması, tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık ya da ağır ekonomik bunalımın ortaya çıkması hallerinde Meclis Başkanının daveti üzerine bilgilendirme yapmak üzere Genel Kurul oturumlarına katılabilir.

Ayrıca Genel Kurul çalışmalarına katılma talebinin Meclis Başkanınca uygun görülmesi üzerine Yürütme Genel Kurul oturumlarına katılabilir ve görüş belirtebilir. Bu hallerde söz süresi siyasî parti gruplarına verilen süre kadardır.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye gündem dışı söz verilebilir.

Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların açıklamasından sonra, siyasî parti grupları birer defa ve onar dakikayı aşmamak üzere, konuşma hakkına sahiptirler. Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.”

MADDE 9- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 62 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yürütmenin temsili

MADDE 62- Bütçe sunuş konuşmasını Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bir bakan yapar.

Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşüldüğü Genel Kurul oturumlarına Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar katılabilir ve görüş bildirebilir.

Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcıları ve üst kademe kamu yöneticileri Anayasanın 119 uncu maddesindeki hallerde Meclis Başkanının daveti üzerine bilgilendirme yapmak üzere Genel Kurul oturumlarına katılabilir.

Sayıştay Başkanı veya yetkilendireceği daire başkanı ya da üye, gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde açıklama yapabilir.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 70 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yürütme temsilcisi veya temsilcileri 62 nci maddede belirtilen hallerde aynı maddede belirtilen usulle kapalı oturumlarda bulunabilirler.”

MADDE 14- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Seçimlerin yenilenmesi halinde yasama belgelerinin durumu

MADDE 77- Bir yasama döneminde sonuçlandıramamış olan kanun teklifleri ile Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunlar hükümsüz sayılır. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bu teklifleri yenileyebilirler. Yenilenen teklifin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra önceki dönemlere ait rapor ve metinler, açıkça belirtilmek kaydıyla, komisyonca benimsenebilir.

Yasama dönemi başında; önceki dönemde verilmiş yazılı soru, Meclis araştırması önergeleri, genel görüşme önergeleri, Meclis soruşturması önergeleri ve diğer yasama belgeleri hükümsüz sayılır.”

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 81 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi

MADDE 81- Kanun teklifleri; Genel Kurulda, aşağıda belirtilen usule göre görüşülür:

a) Teklifin tümü hakkında görüşme açılır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 70 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcılığı ve üst kademe kamu yöneticileri 62 nci maddede belirtilen hallerde aynı maddede belirtilen usulle kapalı oturumlarda bulunabilirler.”

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Seçimlerin yenilenmesi hâlinde kanun tekliflerinin durumu

MADDE 77- Bir yasama döneminde sonuçlandıramamış olan kanun teklifleri hükümsüz sayılır. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri bu kanun tekliflerini yenileyebilirler. Yenilenen kanun teklifinin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra önceki dönemlere ait rapor ve metinler, açıkça belirtilmek kaydıyla, komisyonca benimsenebilir.

Yasama dönemi başında, önceki dönemde verilmiş yazılı soru, Meclis araştırması, genel görüşme önergeleri ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunlar hükümsüz sayılır.

Bir yasama döneminde sonuçlandıramamış olan yürürlükteki kanun hükmünde kararnameler hükümsüz sayılmaz ve bunlar hakkında kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır. Yürürlükten kaldırılan kanun hükmünde kararnameler bir raporla Genel Kurula sunulmadan işleminden kaldırılamaz.”

MADDE 12- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 81 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kanun tekliflerinin Genel Kurulda görüşülmesi

MADDE 81- Kanun teklifleri; Genel Kurulda, aşağıda belirtilen usule göre görüşülür:

a) Teklifin tümü hakkında görüşme açılır.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

b) Teklifin tümünün görüşülmesinden sonra yirmi dakika komisyonla soru ve cevap işlemi yapılır. Maddeler üzerinde bu süre on dakikadır.

c) Teklifin maddelerine geçilmesi oylanır.

ç) Teklifin maddeleri görüşülür.

d) Teklifin tümü oylanır.

Anayasa değişiklikleri hariç, kanun tekliflerinin tümü açık oylamaya tâbi işlerden değilse en az yirmi milletvekilinin talebi halinde açık oyla, aksi takdirde bu oylamalar ile maddelerin oylamaları işaret oyuyla yapılır.

Aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa; kanun tekliflerinin tümü hakkında siyasi parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmişer, üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakikadır.

Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.

Maddelerine geçilmesi veya tümü kabul edilmeyen kanun teklifleri, Genel Kurulca reddedilmiş olur.

Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesine kanunun görüşmelerine başlamadan önce Genel Kurulca görüşmesiz karar verilebilir. Bu durumda, sadece uygun bulunmayan maddelerle ilgili görüşme açılır. Kanunun tümünün görüşülmesine karar verilmesi durumunda ise kanun yukarıdaki fıkralara göre görüşülür. Kanunun tümünün oylaması her halde yapılır. Genel Kurulun, bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunun tümünü veya uygun bulunmayan maddelerini aynen kabul edebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu aranır. Bu oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğunun bulunamaması halinde oylaması yapılan kanunun tümü ya da oylanana madde reddedilmiş sayılır.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Teklifin tümünün görüşülmesinden sonra yirmi dakika komisyonla soru ve cevap işlemi yapılır. Maddeler üzerinde bu süre on dakikadır.

c) Teklifin maddelerine geçilmesi oylanır.

ç) Teklifin maddeleri görüşülür.

d) Teklifin tümü oylanır.

Anayasa değişiklikleri hariç, kanun tekliflerinin tümü açık oylamaya tâbi işlerden değilse en az yirmi milletvekilinin talebi hâlinde açık oyla, aksi takdirde bu oylamalar ile maddelerin oylamaları işaret oyuyla yapılır.

Aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa; kanun tekliflerinin tümü hakkında siyasi parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmişer, üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakikadır.

Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.

Maddelerine geçilmesi veya tümü kabul edilmeyen kanun teklifleri, Genel Kurulca reddedilmiş olur.

Cumhurbaşkanınca yayımlanması kısmen uygun bulunmayan ve bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilen kanunların sadece uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesine kanunun görüşmelerine başlamadan önce Genel Kurulca görüşmesiz karar verilebilir. Bu durumda, sadece uygun bulunmayan maddelerle ilgili görüşme açılır. Kanunun tümünün görüşülmesine karar verilmesi durumunda ise kanun yukarıdaki fıkralara göre görüşülür. Kanunun tümünün oylaması her halde yapılır. Genel Kurulun, bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunun tümünü veya uygun bulunmayan maddelerini aynen kabul edebilmesi için üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu aranır. Bu oylamalarda üye tamsayısının salt çoğunluğunun bulunamaması hâlinde oylaması yapılan kanunun tümü ya da oylanana madde reddedilmiş sayılır.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 90 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Milletlerarası andlaşmaların uygun bulunma teklifleri

MADDE 90- Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı olan andlaşmalar, kanun teklifine dönüştürülmek üzere Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisine genel gerekçesiyle sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanınca Dışişleri Komisyonuna gönderilen andlaşmalar, Komisyon tarafından kanun teklifine dönüştürülerek raporla birlikte Meclis Başkanlığına sunulur.

Bu madde kapsamındaki andlaşmalara ilişkin kanun teklifleri, diğer kanun tekliflerinin tabi olduğu usule göre işlem görür.”

MADDE 17- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 92 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel veya özel af ilanını içeren kanun teklifleri

MADDE 92- Genel veya özel af ilanını içeren tekliflerin Genel Kurulda kabulü Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile mümkündür. Gerekli çoğunluk, söz konusu tekliflerin afla ilgili maddelerinde ve tümünün oylamasında ayrı ayrı aranır. Teklif hakkında verilen genel veya özel af ilanını içeren değişiklik önergesinin kabulü halinde, kabul için gerekli beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önergenin oylanması açık oylama suretiyle tekrarlanır.”

MADDE 18- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Altıncı Kısım başlığı “Bilgi Edinme ve Denetim Yolları”, Kısımın Birinci Bölümünün başlığı “Yazılı soru” şeklinde ve 96 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 90 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına dair teklifler

MADDE 90- Anayasa gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı olan andlaşmalar Cumhurbaşkanınca, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına genel gerekçesiyle sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu andlaşmaları gelen kâğıtlar listesinde yayımlar ve Genel Kurulun bilgisine sunar. Bu andlaşmaların gelen kâğıtlar listesinde yayımından itibaren milletvekilleri tarafından andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi verilebilir. Bu teklif diğer kanun tekliflerinin tabi olduğu usule göre işlem görür.”

MADDE 14- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 92 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel veya özel af ilanını içeren kanun teklifleri

MADDE 92- Genel veya özel af ilanını içeren tekliflerin Genel Kurulda kabulü Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile mümkündür. Gerekli çoğunluk, söz konusu tekliflerin afla ilgili maddelerinde ve tümünün oylamasında ayrı ayrı aranır. Teklif hakkında verilen genel veya özel af ilanını içeren değişiklik önergesinin kabulü hâlinde, kabul için gerekli beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önergenin oylanması açık oylama suretiyle tekrarlanır.”

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Altıncı Kısım başlığı “Bilgi Edinme ve Denetim Yolları”, Kısımın Birinci Bölümünün başlığı “Yazılı soru” şeklinde ve 96 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

“Yazılı soru

MADDE 96- Yazılı soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile yazılı olarak cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir. Yazılı soru önergeleri beşyüz kelimeyi geçemez.

Yazılı soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanır ve Başkanlığa verilir.

Başkan, İçtüzük şartlarına uygun gördüğü önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlar ve ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlara gönderir.”

MADDE 19- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Altıncı Kısımının Beşinci Bölüm başlığı “Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Soruşturulması ve Yüce Divana Sevki” şeklinde ve 107 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergeleri

MADDE 107- Görevde bulunan veya görevinden ayrılmış olan Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle Meclis soruşturması açılması istenebilir.

Bu önergede, görevleriyle ilgili işlerden dolayı hakkında Meclis soruşturması açılması istenen Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanların cezai sorumluluğu gerektiren fiillerinin görevleri sırasında işlendiğinden bahsedilmesi, hangi fiillerinin hangi kanun ve nizamla aykırı olduğunun gerekçe gösterilmek ve maddesi de yazılmak suretiyle belirtilmesi zorunludur.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Yazılı soru

MADDE 96- Yazılı soru, kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile yazılı olarak cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

Yazılı soru önergesi, sadece bir milletvekili tarafından imzalanır ve Başkanlığa verilir.

Başkan, İçtüzük şartlarına uygun gördüğü önergeleri gelen kâğıtlar listesinde yayımlar ve ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlara gönderir.”

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Altıncı Kısımının Beşinci Bölüm başlığı “Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları ve Bakanların Soruşturulması ve Yüce Divana Sevki” şeklinde ve 107 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlar hakkında verilen Meclis soruşturması önergeleri

MADDE 107- Görevde bulunan veya görevinden ayrılmış olan Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle Meclis soruşturması açılması istenebilir.

Bu önergede, görevleriyle ilgili işlerden dolayı hakkında Meclis soruşturması açılması istenen Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını ve bakanların cezai sorumluluğu gerektiren fiillerinin görevleri sırasında işlendiğinden bahsedilmesi, hangi fiillerinin hangi kanun ve nizamla aykırı olduğunun gerekçe gösterilmek ve maddesi de yazılmak suretiyle belirtilmesi zorunludur.

Parlamentar hükümet sisteminde görev yapmış olan başbakanlar ve bakanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

MADDE 20- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 108 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 108- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen Meclis soruşturması önergesi gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır; önergenin bir örneği derhal, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana Başkanlıkça gönderilir ve Genel Kurulda okunur.

Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında yapılacak görüşmelerin günü, önergenin verilışinden itibaren bir ay içinde görüşölüp karara bağlanacak şekilde, bir özel gündem halinde Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir. Bu görüşme günü de ayrıca hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana bildirilir.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceğı bir diğ er imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.”

MADDE 21- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 109 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 109- Meclis soruşturması açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin)

MADDE 17- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 108 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 108- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen Meclis soruşturması önergesi gelen kâğıtlar listesinde yayımlanır; önergenin bir örneğı Başkanlıkça, derhal, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana gönderilir ve Genel Kurulda okunur.

Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında yapılacak görüşmelerin günü, önergenin verilışinden itibaren bir ay içinde görüşölüp karara bağlanacak şekilde, bir özel gündem hâlinde Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir. Bu görüşme günü de ayrıca hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana bildirilir.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceğı bir diğ er imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.

Parlament er hükümet sisteminde görev yapmış olan başbakanlar ve bakanlar hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.”

MADDE 18- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 109 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 109- Meclis soruşturması açılmasına karar verilmesi hâlinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Ceza Muhakemesi Kanununa göre hâkimlerin davaya bakmasına veya karara katılmasına engel oluşturacak durumlarda bulunan milletvekilleri, bu komisyona seçilemezler.

Komisyonunda görevlendirilecek kamu görevlileri için de aynı hüküm uygulanır.”

MADDE 22- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 114 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

MADDE 114- Görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.

Meclis, önergeyi her durumda en geç bir ay içinde görüşür. Bu önerge derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur; soruşturulması istenen Cumhurbaşkanı bildirilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmasından başlayarak yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceği bir diğer imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve tercih etmesi halinde, o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanının konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon 111 inci maddede öngörülen komisyonun yetkilerini kullanır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Ceza Muhakemesi Kanununa göre hâkimlerin davaya bakmasına veya karara katılmasına engel oluşturacak durumlarda bulunan milletvekilleri, bu komisyona seçilemezler.

Komisyonunda görevlendirilecek kamu görevlileri için de aynı hüküm uygulanır.”

MADDE 19- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 114 üncü maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

MADDE 114- Görevde bulunan veya görevden ayrılmış olan Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.

Meclis, önergeyi her durumda en geç bir ay içinde görüşür. Bu önerge derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur; soruşturulması istenen Cumhurbaşkanı bildirilir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulmasından başlayarak yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır.

Sırasıyla, önergeyi verenlerden ilk imza sahibinin veya onun göstereceği bir diğer imza sahibinin, şahısları adına üç milletvekilinin ve tercih etmesi hâlinde, o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanının konuşacağı bir görüşmeden sonra, Meclis soruşturması açılıp açılmaması hakkında üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla karar verilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi hâlinde, Meclisteki siyasî partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasî parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon 111 inci maddede öngörülen komisyonun yetkilerini kullanır.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Soruşturma komisyonu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonun çalışmaları gizlidir. Bu komisyona kendi üyeleri dışındaki milletvekilleri katılamazlar.

Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.

Bu görüşmede; komisyona, şahısları adına altı milletvekiline ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanına söz verilir. Son söz, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanına aittir ve süresi sınırlandırılmaz. Cumhurbaşkanı, isterse savunmasını yazılı olarak gönderebilir. Bu savunma Genel Kurulda aynen okunur.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra komisyon raporu Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tam sayısının en az üçte ikisinin oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk yönündeki raporları ile Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararlarında hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk etmeme yönündeki raporlarının reddi, ancak Yüce Divana sevk dair verilen ve sevk kararının hangi ceza hükmüne dayanacağını gösteren bir önerenin kabulüyle mümkün olur.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Komisyon, kendisine bir başkan, bir başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer.

Soruşturma komisyonu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Komisyonun çalışmaları gizlidir. Bu komisyona kendi üyeleri dışındaki milletvekilleri katılamazlar.

Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi hâlinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.

Bu görüşmede; komisyona, şahısları adına altı milletvekiline ve o sırada görevde bulunsun veya bulunmasın hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanına söz verilir. Son söz, hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanına aittir ve süresi sınırlandırılmaz. Cumhurbaşkanı, isterse savunmasını yazılı olarak gönderebilir. Bu savunma Genel Kurulda aynen okunur.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra komisyon raporu Genel Kurulca gizli oyla karara bağlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının en az üçte ikisinin oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk yönündeki raporları ile Genel Kurulun Yüce Divana sevk kararlarında hangi ceza hükmüne dayanıldığı belirtilir.

Komisyonun Yüce Divana sevk etmeme yönündeki raporlarının reddi, ancak Yüce Divana sevk dair verilen ve sevk kararının hangi ceza hükmüne dayanacağını gösteren bir önerenin kabulüyle mümkün olur.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

MADDE 23- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 118 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon Genel Kurulu kararlarının dağıtılması

MADDE 118- Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Genel Kurulunca alınan kararları bastırır, bütün milletvekillerine dağıtır ve gereği için Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlara gönderir.”

MADDE 24- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Sekizinci Kısımın Üçüncü Bölüm başlığı “Olağanüstü Hal Yönetimi” şeklinde ve 126 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Olağanüstü hal ile ilgili kararlar

MADDE 126- Anayasanın 119 uncu maddesi gereğince Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilen ve Resmî Gazetede yayımlanan olağanüstü hal ile ilgili karar Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

Öngörülen sürenin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasi parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce önerge sahibi beş dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanan olağanüstü halin süresinin uzatılmasına, değiştirilmesine veya olağanüstü halin kaldırılmasına dair Cumhurbaşkanı tezkereleri de bu maddedeki usule göre görüşülür ve karara bağlanır.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 20- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 118 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon Genel Kurulu kararlarının dağıtılması

MADDE 118- Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Genel Kurulunca alınan kararları bastırır, bütün milletvekillerine dağıtır ve gereği için Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanlara gönderir.”

MADDE 21- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Sekizinci Kısımın Üçüncü Bölüm başlığı “Olağanüstü Hal Yönetimi” şeklinde ve 126 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Olağanüstü hal ile ilgili kararlar

MADDE 126- Anayasanın 119 uncu maddesi gereğince Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilen ve Resmî Gazetede yayımlanan olağanüstü hal ile ilgili karar Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhal toplantıya çağırılır; Meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü halin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hali kaldırabilir.

Öngörülen sürenin kısaltılması veya uzatılması hakkında siyasi parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilebilir. Oylamadan önce önerge sahibi beş dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.

Cumhurbaşkanının talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hallerinde bu dört aylık süre aranmaz.

Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanan olağanüstü halin süresinin uzatılmasına, değiştirilmesine veya olağanüstü halin kaldırılmasına dair Cumhurbaşkanı tezkereleri de bu maddedeki usule göre görüşülür ve karara bağlanır.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

MADDE 25- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 128 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin görüşülmesi

MADDE 128- Anayasanın 119 uncu maddesi çerçevesinde ilan edilen olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan ve Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Meclis onayına sunulan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hali hariç olmak üzere üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Söz konusu kararnameler bir ay içinde komisyonlarda görüşülmediği takdirde, Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır. Genel Kurul, geriye kalan iki ay içinde bu kararnameler hakkında karar verir. Üç ay içinde görüşülüp karara bağlanamayan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri kendiliğinden yürürlükten kalkar.”

MADDE 26- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 142 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 142- Merkezi yönetim bütçe kanun teklifleri, bu kanunlara ilişkin ek tekliflerle değişiklik teklifleri, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için ek ödenek veya olağanüstü ödenek verilmesi hakkındaki kanun teklifleri, bu kanunlara ilişkin değişiklik teklifleri, bu kanunlarda bölümler arasında aktarma yapılmasına dair kanun teklifleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin değiştirilmesi hakkında verilen kanun teklifleri, geçici olarak harcama yapılmasına ve gelir toplanmasına yetki veren kanun tekliflerinin tümü; vergi, resim ve harçlar konmasına, kaldırılmasına, eksiltilmesine veya artırılmasına dair kanun tekliflerinin tümü; merkezi yönetim kesinhesap kanunu teklifleri; milletlerarası andlaşmaların onaylanması; bu andlaşmalara katılma veya bu andlaşmaların belli

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 128 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin görüşülmesi

MADDE 128- Anayasanın 119 uncu maddesi çerçevesinde ilan edilen olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan ve Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Meclis onayına sunulan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hali hariç olmak üzere üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır. Söz konusu kararnameler bir ay içinde komisyonlarda görüşülmediği takdirde, Meclis Başkanlığınca doğrudan doğruya Genel Kurul gündemine alınır. Genel Kurul, geriye kalan iki ay içinde bu kararnameler hakkında karar verir. Üç ay içinde görüşülüp karara bağlanamayan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri kendiliğinden yürürlükten kalkar.”

MADDE 23- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 142 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 142- Merkezi yönetim bütçe kanun teklifleri, bu kanunlara ilişkin ek tekliflerle değişiklik teklifleri, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri için ek ödenek veya olağanüstü ödenek verilmesi hakkındaki kanun teklifleri, bu kanunlara ilişkin değişiklik teklifleri, bu kanunlarda bölümler arasında aktarma yapılmasına dair kanun teklifleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin değiştirilmesi hakkında verilen kanun teklifleri, geçici olarak harcama yapılmasına ve gelir toplanmasına yetki veren kanun tekliflerinin tümü; vergi, resim ve harçlar konmasına, kaldırılmasına, eksiltilmesine veya artırılmasına dair kanun tekliflerinin tümü; merkezi yönetim kesinhesap kanunu teklifleri; milletlerarası andlaşmaların onaylanması; bu andlaşmalara katılma veya bu andlaşmaların belli

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

hükümlerinin yürürlüğe konması hakkındaki katılma bildirilerinin yapılmasının uygun bulunması hakkındaki kanun tekliflerinin tümü; uzun vadeli kalkınma planının tümü ve bu İçtüzüğün emredici hükümleriyle belirtilen diğer hususların oylanması açık oylama ile yapılır.”

MADDE 27- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 176 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe taslağı Genel Sekreter tarafından hazırlanıp Başkanlığa sunulur. Bütçe taslağı Başkanlık Divanınca incelenerek son şeklini alır.”

MADDE 28- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 183 üncü maddesinin başlığı ile birinci fıkrasında yer alan “tatil” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve araverme” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 29- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün;

a) 29, 39, 40, 73, 78, 98, 106, 113, 121, 123, 124, 125, 127, 177, 178, 179 ve 180 inci maddeleri, Altıncı Kısımının Dördüncü Bölümünün başlığı ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrası; 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bir Hükümet temsilcisi veya” ibaresi; 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “ve Bakanlar Kurulu” ibaresi, 24 üncü maddesinin beşinci fıkrası; 34 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 35 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibaresi ile ikinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibareleri; 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibaresi, 38 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 42 ncı maddesinin üçüncü ve altıncı fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 52 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ile “Hükümet veya” ibareleri; 60 ıncı maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Hükümetten veya” ibaresi,

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hükümlerinin yürürlüğe konması hakkındaki katılma bildirilerinin yapılmasının uygun bulunması hakkındaki kanun tekliflerinin tümü; uzun vadeli kalkınma planının tümü ve bu İçtüzüğün emredici hükümleriyle belirtilen diğer hususların oylanması açık oylama ile yapılır.”

MADDE 24- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 183 üncü maddesinin başlığı ile birinci fıkrasında yer alan “tatil” ibarelerinden sonra gelmek üzere “ve araverme” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 25- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün;

a) 39, 40, 73, 78, 98, 106, 121, 123, 124, 125 ve 127 nci maddeleri, Altıncı Kısımının Dördüncü Bölümünün başlığı ile 7 nci maddesinin ikinci fıkrası; 19 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bir Hükümet temsilcisi veya” ibaresi; 21 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “ve Bakanlar Kurulu” ibaresi, 24 üncü maddesinin beşinci fıkrası; 34 üncü maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 35 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ile ikinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibareleri; 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibaresi, 38 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 42 ncı maddesinin üçüncü ve altıncı fıkralarında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 52 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ile “Hükümet veya” ibareleri; 60 ıncı maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Hükümetten veya” ibaresi, 61 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Hükümete,”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

61 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Hükümete,” ve “Hükümete, üçüncü öncelik” ibareleri; 69 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hükümet,” ibaresi; 70 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Başbakanın veya bir bakanın veya” ve ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Hükümet adına Başbakan veya bir bakan veya” ibareleri; 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “de” ibaresi, 76 ncı maddesinin başlığında yer alan “tasarı ve” ile birinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibaresi; 80 inci ve 84 üncü maddelerinde yer alan “tasarı veya” ibareleri; 85 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ile ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ve “veya Hükümet” ibareleri; 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibaresi; 89 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı veya” ile “veya Hükümet” ibareleri; 93 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibaresi; 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi; 102 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkrasında yer alan “Hükümet,” ibareleri ile birinci fıkrasında yer alan “ve Hükümete” ibaresi; 105 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bakanlıklarla” ibaresi; 138 inci maddesinin beşinci fıkrası; 165 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Muhafız taburu ile” ibaresi, 174 üncü maddesinin dördüncü fıkrası metinden çıkarılmıştır.

b) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “beşyüzdür” ibaresi “altıyüzdür” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “muhafız taburunun ve emniyet kuvvetinin” ibaresi “emniyet kuvvetinin ve diğer kolluk hizmetlerinin” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı, teklif veya kanun hükmünde

ve “Hükümete, üçüncü öncelik” ibareleri; 69 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hükümet,” ibaresi; 70 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Başbakanın veya bir bakanın veya” ve ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Hükümet adına Başbakan veya bir bakan veya” ibareleri; 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “de” ibaresi, 76 ncı maddesinin başlığında yer alan “tasarı ve” ile birinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ibareleri; 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibaresi; 80 inci ve 84 üncü maddelerinde yer alan “tasarı veya” ibareleri; 85 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ile ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ve “veya Hükümet” ibareleri; 86 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı veya” ibaresi; 89 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı veya” ile “veya Hükümet” ibareleri; 93 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibaresi; 97 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi; 102 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkrasında yer alan “Hükümet,” ibareleri ile birinci fıkrasında yer alan “ve Hükümete” ibaresi; 138 inci maddesinin beşinci fıkrası; 165 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Muhafız taburu ile” ibaresi, 174 üncü maddesinin dördüncü fıkrası metinden çıkarılmıştır.

b) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “beşyüzdür” ibaresi “altıyüzdür” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 17 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “muhafız taburunun ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

ç) 23 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararnamelerin” ibaresi “Tekliflerin veya olağanüstü hal sırasında olağanüstü hal ile ilgili çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin” şeklinde değiştirilmiştir.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

kararnamelerin” ibaresi “Tekliflerin veya olağanüstü hal sırasında olağanüstü hal ile ilgili çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Başbakanlığa, ilgili bakanlıklara ve” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve fıkarda yer alan “ilan tahtasına asılır” ibaresi, “elektronik ilan panosunda yayınlanır” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 32 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ilgili bakan yahut” ibaresi metinden çıkarılmış, ikinci fıkrasına “bakanlardan” ibaresinden önce gelmek üzere “katılım sağlamış ise Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı ve/veya” ibaresi eklenmiştir.

f) 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “92 ncı” ibaresi “90 ncı” şeklinde değiştirilmiştir.

g) 37 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin” ibaresi “Kanun tekliflerinin” şeklinde, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin” ibaresi “teklifin” şeklinde değiştirilmiş, cümlede yer alan “Hükümet veya” ibaresi ile fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “, Hükümet” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

ğ) 46 ncı maddesine birinci fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Komisyonun ve komisyon toplantılarının genel olarak yönetilmesi ve koordinasyonunda komisyon başkanı yetkilidir.”

h) 60 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “, komisyon ve Hükümet” ibaresi “ve komisyon” şeklinde değiştirilmiştir.

ı) 75 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ve üçüncü fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Başbakanlığa, ilgili bakanlıklara ve” ibaresi “Cumhurbaşkanlığına,” şeklinde değiştirilmiş ve fıkarda yer alan “ilan tahtasına asılır” ifadesi “aynı gün kurumsal internet sayfasında ve elektronik ilan panosunda yayınlanır.” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 29 uncu maddenin ikinci fıkrasında yer alan “Hükümet temsilcisi” ibaresi “komisyona katılması halinde Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, bakanlar, bakan yardımcılığı ve üst kademe kamu yöneticileri” şeklinde değiştirilmiştir.

f) 30 uncu maddenin madde başlığında geçen “Hükümet” ibaresi “Yürütme” ve maddenin birinci fıkrasında yer alan “Başbakan veya bir bakan” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, bakanlar, bakan yardımcılığı ve üst kademe kamu yöneticileri de” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

g) 32 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ilgili bakan yahut” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasında yer alan “bakanlardan” ibaresi “Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı, bakanlar ile komisyon başkanının uygun gördüğü bakan yardımcılığı ve üst kademe kamu yöneticileri” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) 35 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “92 ncı maddedeki özel durum dışında” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

h) 37 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Tasarı veya tekliflerle kanun hükmünde kararnamelerin” ibaresi “Kanun tekliflerinin” şeklinde, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin” ibaresi “teklifin” şeklinde değiştirilmiş, cümlede yer alan “Hükümet veya” ibaresi ile fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “, Hükümet” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddenin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

“Teklif sahibi verilen kanun teklifini gündeme alınmadan evvel Genel Kurula bilgi verilmek şartıyla geri alabilir.”

i) 87 nci maddesinde yer alan “tasarı veya” ibareleri ile maddenin birinci fıkrasında yer alan “tasarısı veya”, “veya Hükümet”, dokuzuncu fıkrasında yer alan “ve Hükümete”, “Hükümetin veya” ibareleri madde metninden çıkarılmış; dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon katılmama gerekçesini kısaca açıklayabilir.”

j) 88 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “veya Hükümet, tasarı veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Teklifin tümü geri istenmişse, teklif hakkında verilen bütün önergeler; teklifin belli bir veya birkaç maddesi geri istenmişse, o madde veya maddeler hakkındaki önergeler esas komisyona verilir.”

k) 91 inci maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafında yer alan “tasarı veya” ve “Hükümetin,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, aynı fıkranın ikinci paragrafında yer alan “, esas komisyon veya Hükümet” ibaresi “ve esas komisyon” şeklinde değiştirilmiştir.

l) 95 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.”

m) 99 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki “Başbakanlık” ibaresi “bir Cumhurbaşkanı yardımcısı” olarak, ikinci fıkrasındaki “Başbakanlığa veya ait olduğu bakanlığa” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan tarafından” olarak değiştirilmiş; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ı) 60 ıncı maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “, komisyon ve Hükümet” ibaresi “ve komisyon” şeklinde değiştirilmiştir.

i) 75 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan “tasarı veya” ve üçüncü fıkrasında yer alan “tasarı ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

“Teklif sahibi verilen kanun teklifini gündeme alınmadan evvel Genel Kurula bilgi verilmek şartıyla geri alabilir.”

j) 87 nci maddesinde yer alan “tasarı veya” ibareleri ile maddenin birinci fıkrasında yer alan “tasarısı veya”, “veya Hükümet”, dokuzuncu fıkrasında yer alan “ve Hükümete”, “Hükümetin veya” ibareleri madde metninden çıkarılmış; dokuzuncu fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon katılmama gerekçesini kısaca açıklayabilir.”

k) 88 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “veya Hükümet, tasarı veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

“Teklifin tümü geri istenmişse, teklif hakkında verilen bütün önergeler; teklifin belli bir veya birkaç maddesi geri istenmişse, o madde veya maddeler hakkındaki önergeler esas komisyona verilir.”

l) 91 inci maddesinin (a) fıkrasının birinci paragrafında yer alan “tasarı veya” ve “Hükümetin,” ibareleri madde metninden çıkarılmış, aynı fıkranın ikinci paragrafında yer alan “, esas komisyon veya Hükümet” ibaresi “ve esas komisyon” şeklinde değiştirilmiştir.

m) 95 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun oyu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

“Yazılı sorular süresi içinde cevaplandırılmazsa, önerenin süresi içinde cevaplandırılmadığı gelen kâğıtlar listesinde ilan edilir.”

n) 100 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “sözlü veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve birinci fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu sorular Başkan veya görevlendireceği başkanvekillerinden biri tarafından cevaplandırılır.”

o) 101 inci maddesinde yer alan “toplum” ibaresi “toplumu” şeklinde değiştirilmiştir.

ö) 104 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.”

p) 110 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Soruşturma komisyonu, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.”

r) 116 ncı maddesinin son fıkrasında yer alan “ve Başbakanlığa” ibaresi, “veya Cumhurbaşkan yardımcılarını” şeklinde değiştirilmiştir.

s) 119 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bakanlıklara” ibaresi, “Cumhurbaşkanı yardımcılıkları ile bakanlıklara” şeklinde değiştirilmiştir.

ş) 111 inci maddesinin birinci fıkrasındaki “Bakanlar Kurulunun” ibaresi “yürütme organının”, “Bakanlar Kurulu üyelerini,” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları,” ikinci fıkrasındaki “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun” ibaresi “Ceza Muhakemesi Kanununun” ve üçüncü fıkrasındaki “Başbakan veya bakanın” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın” şeklinde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

n) 99 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki “Başbakanlık” ibaresi “bir Cumhurbaşkanı yardımcısı” olarak değiştirilmiş; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları yürürlükten kaldırılmış; ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yazılı sorular, Cumhurbaşkan yardımcılarını veya bakan tarafından gönderildiği tarihten itibaren en geç onbeş gün içinde cevaplandırılır. Tatil ve aravermede de yazılı soruların havale işlemi yapılır, bu halde onbeş günlük süre tatil ve aravermeden sonra başlar.”

“Yazılı sorular süresi içinde cevaplandırılmazsa, yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı gelen kâğıtlar listesinde ilan edilir ve bu durum Cumhurbaşkan yardımcısına veya bakanlara gönderilir.”

o) 100 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “sözlü veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış, ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve birinci fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu sorular Başkan veya görevlendireceği başkanvekillerinden biri tarafından cevaplandırılır.”

ö) 101 inci maddesinde yer alan “toplum” ibaresi “toplumu” şeklinde değiştirilmiştir.

p) 104 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir.”

r) 110 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Soruşturma komisyonu, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi hâlinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Komisyonun bu konudaki istem yazısı Genel Kurulun bilgisine sunulur. Bu süre sonunda raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına teslimi zorunludur.”

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Teklifi)

t) 112 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “Başbakan veya bakana” ibareleri, “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana” şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan “salt” ibaresi “üçte iki” şeklinde değiştirilmiştir.

u) 120 nci maddesinin birinci fıkrasına “Bakanlar” ibaresinden önce gelmek üzere “Cumhurbaşkanı Yardımcıları ile” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

ü) Sekizinci Kısımın başlığı “Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni, Olağanüstü Hal Yönetimi ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar” şeklinde değiştirilmiş; Kısımın Birinci Bölüm başlığında yer alan “Seçimi ve” ibaresi metinden çıkarılmıştır.

v) 129 uncu ve 130 uncu maddelerinin birinci fıkralarında yer alan “Bakanlar Kurulunun” ibareleri “Cumhurbaşkanının” şeklinde değiştirilmiştir.

y) 131 inci maddesinin birinci fıkrasına “Bir milletvekilinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya görevleriyle ilgili olmayan suçlardan dolayı Cumhurbaşkanlığı yardımcısı ve bakanların” ibaresi eklenmiştir.

z) 132 nci maddesinin üçüncü fıkrasına “milletvekilini” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı veya bakanı” ibaresi eklenmiştir.

aa) 133 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya bakanlık” ibaresi “, Cumhurbaşkanlığı yardımcılığı veya bakanlık” şeklinde değiştirilmiştir.

bb) 134 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “milletvekili” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı veya bakan” ibaresi eklenmiştir.

cc) 135 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanan milletvekillerinin üyeliği sona erer.”

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

s) 111 inci maddesinin birinci fıkrasındaki “Bakanlar Kurulunun” ibaresi “yürütme organının”, “Bakanlar Kurulu üyelerini,” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları,” ikinci fıkrasındaki “Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun” ibaresi “Ceza Muhakemesi Kanununun” ve üçüncü fıkrasındaki “Başbakan veya bakanın” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın” şeklinde değiştirilmiştir.

ş) 112 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “Başbakan veya bakana” ibareleri, “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakana” şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan “salt” ibaresi “üçte iki” şeklinde değiştirilmiştir.

t) 116 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyon Başkanlık Divanı; görüşüle-meyeceğini karara bağladığı dilekçelerden, kanun olarak düzenlenmelerinde toplumsal yarar gör-düklerinin birer örneğini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve bilgi için Cumhurbaş-kanlığına gönderir.”

u) 119 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “bakanlıklara” ibaresi, “Cumhurbaşkanı yardımcılıkları ile bakanlıklara” şeklinde değiştirilmiştir.

ü) 120 nci maddesinin birinci fıkrasına “Bakanlar” ibaresinden önce gelmek üzere “Cumhurbaşkanı yardımcısı ile” ibaresi eklenmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

v) Sekizinci Kısımın başlığı “Cumhurbaşkanı Andıçme Töreni, Olağanüstü Hal Yönetimi ve Silahlı Kuvvetlerle İlgili Kararlar” şeklinde değiştirilmiş; Kısımın Birinci Bölüm başlığında yer alan “Seçimi ve” ibaresi metinden çıkarılmıştır.

y) 129 uncu ve 130 uncu maddelerinin bi-rinci fıkralarında yer alan “Bakanlar Kurulunun” ibareleri “Cumhurbaşkanının” şeklinde değiştiril-miştir.

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

çç) 155 inci maddesinin son fıkrasında yer alan “Resmi Gazetede” ibaresi “Tutanak Dergisinde” şeklinde değiştirilmiştir.

dd) 164 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan “Muhafız taburu ile güvenlik kuvveti” ibaresi “Güvenlik için tahsis edilen kuvvet” şeklinde değiştirilmiştir.

ee) 166 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Meclis memur ve hizmetlilerinden, Hükümetin iş için gönderdiği memurlardan” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatında görev yapan yasama uzmanları ve diğer çalışanlarından, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakan ve yasama çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla kurumlarınca görevlendirilen kamu görevlilerinden” şeklinde değiştirilmiştir.

ff) 169 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “sükûnet içinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Genel Kurulun vakarına uygun bir şekilde” ibaresi eklenmiştir.

gg) 170 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “milletvekillерinden ve Bakanlar Kurulu üyelerinden” ibaresi “milletvekilleri ile Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlardan” şeklinde değiştirilmiştir.

z) 131 inci maddesinin birinci fıkrasına “Bir milletvekilinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya görevleriyle ilgili olmayan suçlardan dolayı Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların” ibaresi eklenmiştir.

aa) 132 nci maddesinin birinci fıkrasına “ad çekme suretiyle” ibaresinden önce gelmek üzere “her siyasi partinin hazırlık komisyonuna verebileceği üyeleri arasından” ibaresi ve üçüncü fıkrasına “milletvekilini” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Cumhurbaşkanı yardımcısını veya bakanı” ibaresi eklenmiştir.

bb) 133 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya bakanlık” ibaresi “, Cumhurbaşkanı yardımcılığı veya bakanlık” şeklinde değiştirilmiştir.

cc) 134 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “milletvekili” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan” ibaresi eklenmiştir.

çç) 135 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanan milletvekillerinin üyeliği sona erer.”

dd) 155 inci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “Resmi Gazetede” ibaresi “Tutanak Dergisinde” şeklinde değiştirilmiştir.

ee) 163 üncü maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Bakanlar Kurulu üyeleri” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakanlar” şeklinde değiştirilmiştir.

ff) 164 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Muhafız taburu ile güvenlik kuvveti” ibaresi “Güvenlik için tahsis edilen kuvvet” şeklinde değiştirilmiştir.

gg) 166 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Meclis memur ve hizmetlilerinden, Hükümetin iş için gönderdiği memurlardan” ibaresi “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında görev yapan ve komisyon ile Genel Kurul çalışmaları ile ilgili

(Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
İzmir Milletvekili Binali Yıldırım’ın Teklifi)

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

çalışanlardan, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakan ve yasama çalışmalarına katkı sağlamak amacıyla kurumlarınca görevlendirilen kamu görevlilerinden” şeklinde değiştirilmiştir.

ğğ) 169 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “sükûnet içinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Genel Kurulun vakarına uygun bir şekilde” ibaresi eklenmiştir.

hh) 170 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “milletvekillерinden ve Bakanlar Kurulu üyelerinden” ibaresi “milletvekilleri ile Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlardan” şeklinde değiştirilmiştir.

ıı) 173 üncü maddesinin başlığında ve metninde geçen “kitaplığından” ibareleri “kütüphane ve arşivinden” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 26- Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 27- Bu İçtüzük hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

MADDE 30- Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 31- Bu İçtüzük hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi yürütür.

